

Manuál pro členy povodňových komisí

neboli starostův kontrolní seznam
(checklist)

Vím, zda je naše obec ohrožena povodněmi a jak?

Je na území obce vymezeno záplavové území?

Moje poznámky

Rozsah záplavového území (ZÚ) odborně stanovuje správce vodního toku na základě historických rozlivů a hydraulických modelů. Ukazuje rozsah zaplavení při povodních s dobou opakování 5, 20, 100 a případně 500 let. Na základě uvedeného vymezení vodoprávní úřady stanovují rozsah ZÚ a jeho tzv. aktivní zóny jako závazného podkladu pro rozvoj obce a stavební řízení.

Změny rozsahu ZÚ vodu při povodni nezaslaví.

Záplavové území poskytuje informaci potřebnou pro řízení za velkých povodní při rozsáhlejších rozlivech.

Mapa záplavových území je součástí digitálního povodňového plánu ČR (dppcr.cz).

Poznámka: ZÚ je podle vyhlášky č. 79/2018 Sb. vymezeno rozlivem jen s dobou opakování 100 let, pro ostatní (5, 20, příp. 500 let) se zpracovává záplavová čára.

Je některá část obce ohrožena plošným odtokem z okolních svahů?

Moje poznámky

Ze svahu nad obcí při přívalových srážkách dochází ke koncentrovanému odtoku, který může přinášet do obce množství bahna apod. Nepříznivými faktory pro odtok odtoků jsou: velikost svahu (sklon), plocha území odvodňovaná do obce, způsob hospodaření na pozemcích (orná půda, širokopádkové plodiny), chybějící protierozní opatření.

Na území ČR byly určeny tzv. kritické body ukazující na místa ohrožená tímto typem událostí.

Mapa kritických bodů je součástí digitálního povodňového plánu ČR

(http://www.povis.cz/html/index.html?mapy_povis.htm).

Nacházíme se v takzvané oblasti s významným povodňovým rizikem?

Moje poznámky

Oblasti s významným povodňovým rizikem byly vybrány v rámci zpracování plánu pro zvládnutí povodňových rizik, jedná se o prioritní oblasti pro aktivity snižování povodňového rizika v ČR (<https://cids.mzp.cz/>).

Respektuje územní plán obce ohrožení, resp. riziko povodní?

Moje poznámky

Nestavět v oblastech, kde je známé povodňové ohrožení, by mělo být základem principem územního plánování. V záplavových územích mohou být situovány pouze některé aktivity, jiné, zranitelnější je nezbytně realizovat mimo dosah povodní. Jinak se zvyšují rizika vzniku materiálních škod a ztrát na životech obyvatel.

pro správní obvod obcí s rozšířenou působností a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi.

Hlídková služba - k zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

Předpovědní služba - informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o nebezpečí vzniku povodně, o jejím vzniku a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí.

Výstraha předpovědní povodňové služby – informace ČHMÚ o hrozícím nebezpečí srážek, bouřek či povodní.

Hlásný profil – profil na vodním toku, k němuž jsou vztaženy úrovně tzv. směrodatných limitů pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity (existují tři kategorie profilů zhruba odpovídající míře jejich významu pro řízení povodní A – na celostátní úrovni, B – na úrovni kraje, C – na úrovni obcí).

Kritický bod – místa, kde do intravilánu obcí vstupují dráhly soustředěného odtoku z území s velkým potenciálem tvorby soustředěného odtoku při intenzivních srážkách. Mapa kritických bodů je součástí dppcr.cz

Povodňový orgán – povodňová komise obcí, ORP, kraje a ústřední povodňová komise (v době povodně), nebo orgány obcí, úřady ORP, krajské úřady, MZP (v době mimo povodeň) jsou orgány zabezpečující řízení ochrany před povodněmi.

Zákon o vodách - zákon o vodách 254/2001 Sb. V hlavě IX §§ 63-67 upravuje problematiku ochrany před povodněmi v ČR.

Ochrana před povodněmi - činnost a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území. Zajišťuje se systematickou prevencí a operaivními opatřeními.

Povinnost vlastnicku pozemků - k zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce, přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů.

Pokud při této činnosti vzniká vlastnicku pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu.

Povodňová opatření a jejich typy

Připravení opatření jsou

- a) stavení záplavových území,
- b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
- c) povodňové plány,
- d) povodňové prohlídky,
- e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
- f) organizační a technická příprava,
- g) vytváření hmotných povodňových rezerv,
- h) příprava účastníků povodňové ochrany,
- i) opatření při nebezpečí povodně a za povodně jsou

Opatření při nebezpečí povodně a za povodně jsou

- a) činnost předpovědní povodňové služby,
- b) činnost hlásné povodňové služby,
- c) varování při nebezpečí povodně,
- d) zřízení a činnost hlídkové služby,
- e) vyklizení záplavových území,
- f) řízení ovlivňování odtokových poměrů,
- g) povodňové zabezpečovací práce,
- h) povodňové záchranné práce,
- i) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.

Opatření po povodni jsou

- a) evidenční a dokumentační práce,
- b) vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod,
- c) odstranění povodňových škod a obnova území po povodni,
- d) Podrobnými opatřeními nejsou vyřazena, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, jakož i investice vyvolané povodněmi.

Vim, kdo všechno je do ochrany před povodněmi v naší obci zapojen?

Vim, kdo je členem povodňové komise?

Moje poznámky

Předsedou povodňové komise obce je starosta. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomocí při ochraně před povodněmi. Nebo tuto roli plní rada obce.

Mám na všechny přímý kontakt?

Moje poznámky

Svolal jednání povodňové komisy může být v době akutně hrozící povodně nutné ve velmi krátkém čase.

Máme mechanismus, jak to udělat?

Máte aktualizované spojení na všechny členy a určenou odpovědnost za jejich svolání?

Kdo další se v obci podílí na ochraně před povodněmi a mám na ně spojení?

Moje poznámky

Do zvládní povodně se zapojuje celá řada subjektů a osob. Máte k dispozici spojení na jejich odpovědně zástupce? Jde například o:

- dobrovolně hasiče
- krizové orgány ORP, kraje
- obecní policii
- úsekového technika podniku Povodí správu komunikací a služeb
- vlastníky/provozovatele rybníků
- vlastníky/provozovatele vyznamných objektů a provozů
- ...

Zkušenosť?

Moje poznámky

Kdo naposledy zažil a řešil skutečnou povodeň, dokáže často poskytnout neocenitelné místně specifické informace o problémech, které se při povodni v dané lokalitě mohou vyskytnout.

Povodňová zkušenosť je neocenitelná i pro další generace a stojí za to ji získat a uchovat.

Máme povodňový plán, podle něhož budeme za povodně snadno postupovat?

Moje poznámky

Povodňový plán je základní povinný dokument sloužící pro efektivní zvládnutí povodně.

Má naše obec zpracovaný povodňový plán?

Moje poznámky

Věcná část plánu zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi: určí jeho objekt, obec, povodňový území, územního celku, směrdatně limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity.

Organizační část obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlášení a hlídkové služby.

Grafická část obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména zvláště území, evakuační trasy a místa soustředění, hlášení proflly, informační místa.

Jak vypadá náš obecní plán? Je srozumitelným návodem co dělat při povodni?

Jakou má podobu?

Moje poznámky

Jedná se o vytištěný dokument, nebo je v digitální verzi. A jaké to má dopady? Dostanu se k němu i např. při výpadku proudů?

Vim, kde ho najdu?

Moje poznámky

V kolika exemplářích existuje a kdo všechno jej má k dispozici? Kde přesně je uložen? Nebude-li přikomen starosta, dostane se k němu, ten, kdo jej bude zastupovat? Je volně dostupný občanům? A věd, kde ho najít i ostatní členové povodňové komise?

Kdy byl naposled aktualizován a co se od té doby v realitě změnilo?

Moje poznámky

Povodňový plán je nezbytně pravidelně aktualizovat a promítnout do něj změny, ke kterým došlo. Může se jednat o změnu vymezení zvláště území, vybudování protipovodňové opatření, vznik nových kritických míst z hlediska povodňového ohrožení aj.

Hodí se vědět (definice aj.)

Povodeň (přirozená) - přechodně vyrazně zvýšená hladina vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplňuje území mimo korýto vodního toku, nebo nemůže z určitého území dostatečně odtékat, případně dochází k zaplavení při soustředěném odtoku srážkových vod.

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity.

Povodeň zvláště - vzniká poruchou vodního díla.

Stupeň povodňové aktivity - vyjadřuje míru povodňového nebezpečí většínou ve vazbě na vodní stav v hlášených profilech na vodních tocích uvedených v příslušném povodňovém plánu.

první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně, nastává rovněž v případě vydatným výstražné informace předpovědní povodňové služby; vyzaduje věnovat pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahájí se činnost hlášení a hlídkové služby;

druhý stupeň (stav pohotovosti) vyhláší povodňová komise, když nebezpečí přirozené povodně přetrvává v povodni, ale nedochází k většímu rozlišení mimo korýto; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmiňování povodně podle povodňového plánu.

třetí stupeň (stav ohrožení) vyhláší povodňová komise při bezprostředním nebezpečí nebo vzniku škod většího rozsahu, ohrožení života a majetku v zvláště území; provádějí se povodňové zabezpečovací práce podle povodňových plánů a podle potřeby záchraně práce nebo evakuace.

Povodňový plán - dokument, který obsahuje způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možností ovlivnění odtokového režimu, organizací a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahuje zajištění včasné aktualizace povodňových orgánů, zabezpečení hlášení a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravu a organizaci prací a zajištění povodňové narušných základních funkcí v objektech a v území a stanovení směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Povodňový plán ČR - viz dppcr.cz

Plán pro zvládnutí povodňových rizik - se zabývá všemi aspekty zvládnutí povodňových rizik, přičemž se soustředí na prevenci, ochranu, přípravu povodňových předpovědí a systémů včasného varování, a zohledňuje charakteristiku konkrétního povodně nebo dílčího povodně.

Zvláště území - je administrativně určené území, které může být při výskytu přirozené povodně zaplaveno vodou. Jeho rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad.

Aktivní zóna zvláště území - V aktivní zóně zvláště území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jímů, se upravuje vodní tok, provádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi, nebo která jinak souvisejí s vodním tokem. V aktivní zóně je rovněž zakázáno např. provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod, skidovat odpadní materiál, látky a předměty, zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky, zřizovat tabory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení.

100letá povodeň (Q100) - povodeň s pravděpodobností výskytu jednou za 100 let, nebo s pravděpodobností výskytu v daném roce 1 %. Jedná se o teoretický statistický koncept platný pro velmi dlouhé období (např. v průběhu tisíce let se stala povodeň výskytu 10x, přitom to však může být i ve dvou po sobě jdoucích letech, nebo naopak několik století k takové povodni dojíti nemusí).

Hlášená služba - Hlášená povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává příslušným vyhledávacím a řídicím orgánům povodňové orgány před povodněmi. Hlášenou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a povodňové orgány

Co me čeká po povodni?

Vím, co potřebuji, abych mohl zdokumentovat a vyhodnotit škody?

Máme vybavení a znalosti, abychom dokázali zdokumentovat škody? *Moje poznámky*

- Vybavení pro fotodokumentaci
- Osoby pro provedení dokumentace
- Osoby pro odhad výše škod na obecním majetku?
- Reporting výše škod dle formuláři
- Kontaktní místo a jeho obsluha pro občany (informace, základní prostředky)
- Statik pro posouzení poškození budov
- další

Kam se obrátit pro podporu?

Moje poznámky
Státní pomoc je zprostředkovávána prostřednictvím jednotlivých stupňů samosprávy, tedy stát – kraj – ORP – obec. Obracíte se proto na nadřazené krizové/povodňové orgány. Využít lze i zkušenosti neziskových organizací nabízejících pomoc přímo na místě (organizace odstraňování škod a distribuce pomoci může být náročnější než zvládnutí samotného průběhu povodně).

Mám představu, jaké informace potřebuji a jaké jsou k dispozici?

Rozumím, co informace ve výstraze znamená?

Moje poznámky

Výstrahy rozlišují tři úrovně nebezpečí (nízké, vysoké a extrémní) odlišně barvami (žlutá, oranžová, červená). Úroveň je dána kombinací intenzity jevu (např. bouřky) a pravděpodobnosti výskytu jevu (výstrahy s pravděpodobností 100 % označují již pozorovaný nebezpečný jev – např. bouřku postoupící přes konkrétní území, nižší pravděpodobnosti udávají předpověď, že se jev může vyskytnout např. večer, zitra apod.).
ČHMÚ nabízí aplikace s notifikací výstrah, oficiálně výstrahy šifri IZS.

Vím, kde lze najít operativní informace o průběhu povodně?

Moje poznámky

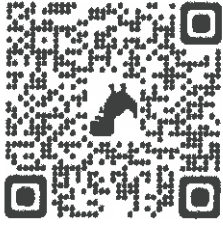
Návěze informací v reálném čase je k dispozici na stránkách ČHMÚ (srážky, radary, měření vodního stavu, předpovědi počasí a průtoků, výstrahy), s. p. Povodí (nádrže - vodní stavy, odtoky) a ve specializovaných aplikacích ČHMÚ – přehled informacích zdrojů více QR kód.

Vím, kde najít informace o nebezpečí přívalových povodní?

Moje poznámky

Pro zvládnutí přívalových povodní poskytuje ČHMÚ každodenní informace o nasycení, odhadu nebezpečné úrovně srážek i odhad, kde podle radarových měření aktuálně hrozí přívalová povodeň v aplikaci „Indikátor přívalových povodní“.

Kde sledovat vývoj a hrozící nebezpečí přímo v obci?

Moje poznámky

V povodňovém plánu by měl být stanoven rozhodný hlásný profil pro sledování vývoje. Při vypadku dálkového přenosu je povinnost obce vyslat hlídkovou službu provádět pozorování na místě. Dohled na místě vyžadují i rybníky a malé vodní nádrže hrozící havárií. V řadě obcí byl vybudován lokální varovný systém (LVS) s automatickými srážkoměry či hládkoměry provozovanými přímo danou obcí.

Co udělat, než začne stoupat voda?

Uměl bych provést povodňovou prohlídku?

Moje poznámky

Smyslem povodňové prohlídky je, ještě před příchodem povodně, nalézt případné problémy, které by mohly negativně ovlivnit průběh povodně a způsobené škody.

Na co se při prohlídce zaměřit?

- Stav koryta, jeho okolí a aktivní v něm nebo neprobíhají v něm např. stavební práce? Kovi na toku nějaké plevely? Nečistoty někdo na břehu?

- Stav kritických míst jako jsou propustky a ohrožené objekty

- Potenciální zdroje nebezpečí v podobě objektů, kde se nacházejí nebezpečné látky

- Rybníky a malé vodní nádrže, zejména z hlediska nebezpečí jejich protžení (stav hráze a funkčních objektů)

- Depozice materiálu (např. skidky dřeva) v blízkosti toku nad obcí (unášené kmeny představují velké riziko pro objekty a zatrasení průtočného profilu).

- Stav protipovodňových opatření (stabiliza ochranných hrází), přístupnost míst a materiálu pro stavbu dočasných zábran apod.

- další.

Co je v případě vaší obce vhodné před povodní zkontrolovat, aby se předešlo komplikacím při jejím průběhu.

Jak široky je rozsah mých povinností a pravomocí za povodně?

Vim, jaké jsou mé povinnosti?

Moje poznámky

Povinnosti povodňové komise při povodni jsou popsány v povodňovém plánu, podle kterého je nutné postupovat. Povinnosti zahrnují obvykle:

- povodňové prohlídky,

- zajištění sil a prostředků na provádění záchranných prací

- a zabezpečení náhradních funkcí v území,

- zabezpečení hlásné povodňové služby a hlídkové služby,

- varování preventivních a fyzických osob,

- Informování povodňových orgánů souseďních obcí a ORP,

- vyhlášení a odvolání stupně povodňové aktivity,

- koordinace opatření podle povodňového plánu,

- zabezpečení evakuace, dočasného ubytování a stravování,

- zajištění nutné hygienické a zdravotnické péče, náhradní zásobování, dopravu aj.

- vedení záznamů v povodňové knize.

Vim jak varovat občany?

Průběh povodně může být velmi rychlý a nečekaně tak může vzniknout potřeba varovat občany.

Jaké možnosti ve vaší obci pro varování máte?

- Sireny

- Obecní rozhlas

- Fyzické upozornění (kdo zatídl)

- Sireny na vozidle obecní policie

- Obecní mobilní aplikace

- jiné

Vim jak varování spustit?

Vim, koho dalšího bych měl informovat za povodně?

Moje poznámky

Kdo všechno může potřebovat informaci od povodňové komise obce?

- Odce jezci níže po toku

- Nadřízené orgány - ORP/kraj,

- Siožky IZS,

- významné výrobní podniky,

- prvky kritické infrastruktury v území,

- další?

Vim přesně komu tam se ozvat?

